

Farské zvesti

Časopis Gréckokatolíckej farnosti
Zosnutia Presvätej Bohorodičky
v Humennom

Ročník: 16. Rok: 2023 Číslo: 19.

Vydané pre vnútornú potrebu farnosti

Viditeľná a neviditeľná skutočnosť Cirkvi (z myšlienok pápeža Františka)

Cirkev má duchovnú povahu: je Kristovým telom, budovaným v Duchu Svätom. Keď však hovoríme o Cirkvi, naše myšlienky okamžite smerujú k našim komunitám, našim farnostiam, našim diecézám, k všetkým budovám, v ktorých sa zvyčajne stretávame, a samozrejme aj k jej inštitucionálnym zložkám a osobám v jej vedení, ktoré ju riadia. Toto je viditeľná skutočnosť Cirkvi. Musíme sa teda pýtať: Ide o dve rôzne veci, alebo o jedinú a tú istú Cirkev? A keď to je vždy tá istá Cirkev, ako môžeme chápať vzťah medzi jej realitou viditeľnou a duchovnou?

1. Predovšetkým, keď hovoríme o viditeľnej realite Cirkvi, nemôžeme myslieť len na pápeža, biskupov, kňazov,

rehoľné sestry a všetky zasvätené osoby. Viditeľná realita Cirkvi je tvorená tým množstvom pokrstených bratov a sestier vo svete, ktorí veria, dúfajú a milujú. Všetci pokrstení sme Cirkev, Ježišova Cirkev. Všetci tí, ktorí nasledujú Pána Ježiša a ktorí sa v jeho mene stávajú blízkymi tým posledným a trpiacim, snažiac sa ponúknuť trochu úľavy, útechy a pokoja.

Viditeľná realita Cirkvi je mimo našej kontroly, presahuje naše sily, je realitou tajuplnou, pretože pochádza od Boha.

2. Keď chceme pochopiť vzťah medzi viditeľnou a duchovnou realitou v Cirkvi, neexistuje iný spôsob, ako pozerať sa na Krista, ktorého telo Cirkev tvorí a je ním utváraná v úkone nekonečnej lásky. Totiž

aj v Kristovi, v tajomstve vtelenia, rozpoznávame ľudskú prirodzenosť a božskú prirodzenosť, spojené v jednej osobe zázračným a nerozlučným spôsobom. To platí analogicky aj pre Cirkev. A ako v Kristovi ľudská prirodzenosť plne podporuje božskú a je v jej službách na završenie spásy, tak to platí aj v Cirkvi pre jej viditeľnú realitu vo vzťahu k duchovnej. Aj Cirkev je teda mystériom, v ktorom to, čo nevidno, je dôležitejšie ako to, čo vidíme, a rozpoznať to možno len očami viery.

3. V prípade Cirkvi si ale musíme položiť otázku: Ako môže byť viditeľná realita v službe duchovnej reality? Opäť platí, že to môžeme pochopiť pri pohľade na Krista. Kristus je vzorom Cirkvi, pretože Cirkev je jeho telom. Je vzorom pre všetkých kresťanov, pre všetkých nás. Keď pozeráme na Krista, nepomýlime sa. Tak ako si Kristus poslúžil svojou ľudskosťou – pretože bol aj človekom – pre oznámenie a vykonanie Božieho plánu vykúpenia a spásy – pretože bol Bohom –, tak to musí byť aj v Cirkvi. Cez svoju viditeľnú realitu, cez všetko to, čo možno vidieť: sviatosti a svedectvo nás všetkých kresťanov, Cirkev je dennodenne volaná byť nablízku všetkým

ľuďom, počnúc chudobnými, tými, čo trpia a čo sú na okraji spoločnosti, aby tak všetkým dávala pocítiť Ježišov súcitný a milosrdný pohľad.

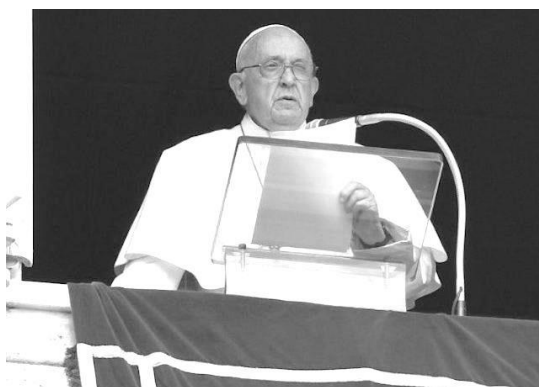
Drahí bratia a sestry, často v Cirkvi zakusujeme našu krehkosť a naše limity. Všetci ich máme. Všetci sme hriešnici. Nikto z nás nemôže povedať: „*Ja nie som hriešnik.*“ Všetci nimi sme. A táto slabosť, tieto ohraničenia, tieto naše hriechy v nás oprávnené vyvolávajú hlbokú bolesť,

najmä, keď dávame zlý príklad a uvedomíme si, že sa stávame zdrojom pohoršenia.

Koľkokrát sme počuli na ulici: „*Tam tá osoba stále chodí do*

kostola, no ohovára všetkých...“ Toto nie je kresťanské, je to zlý príklad, je to hriech. Naše svedectvo je to, keď umožňujeme pochopiť, čo znamená byť kresťanom.

Vyprosujme si, aby sme neboli dôvodom pohoršenia. Prosme o dar viery, aby sme mohli pochopiť, ako napriek našej malosti a našej chudobe nás Pán urobil skutočným nástrojom milosti a viditeľným znamením svojej lásky k celému ľudstvu. Môžeme sa stať dôvodom pohoršenia, to áno. Ale môžeme sa stať aj dôvodom svedectva, keď vyjadríme našim životom to, čo od nás chce Ježiš.

Svätý veľkomučeník Demeter Myromvonný

(liturgický kalendár – 26. október)

Sv. Demeter pochádzal zo Solúna a žil v druhej polovici 3. storočia. Jeho otec bol vysokým cisárskym dôstojníkom a tiež tajným kresťanom. Vo vnútri svojho paláca (v tajnej kaplnke) ukrýval dva zlatom a drahými kameňmi ozdobené sväté ikony: Ježiša Krista a Presvätej Bohorodičky. Pred týmito ikonami sa modlil so svojou ženou, najmä o to, aby ich požehnal nasledovníkom v ich dome. Nakoniec si Pán Boh spomenul na ich modlitby a almužny a narodil sa im syn Demeter. Rodičia v kresťanskej viere vychovával aj svojho syna. Povedali mu všetko, čo privádza k poznaniu Boha, ale aj všetko o slabosti pohanských bôžikov a bezduchosti ich modiel. Demeter, podľa nauky svojich rodičov, a ešte viac z Božej milosti, ktorá v ňom začínala účinkovať, spoznal pravdu, uveril v pravého Boha a prijal Kristovu nauku.

Po otcovej smrti cisár Maximilán vymenoval Demetra za solúnskeho prokonzula, pričom mu povedal: *„Chrán svoju otčinu od nepriateľov, očisť od nečestných kresťanov a zahub každého, kto vyznáva Kristovo meno.“*

Aj v tomto úrade sv. Demeter neochvejne vyznával svoju kresťanskú vieru. Keď sa o tom dozvedel cisár, veľmi sa nahneval a pri návrate z vojny dal uväzniť Demetra. Demeter ešte predtým celý svoj majetok dal svojmu vernému sluhovi s podmienkou, aby ho rozdal chudobným. Povedal: *„Rozdaj pozemské bohatstvo, aby sme za to obdržali nebeské.“* A sám sa oddal modlitbám a pôstu, aby sa tak pripravil na mučenícky veniec.

Cisár usporiadal v meste hry. Jednou z atrakcií bol jeho gladiátorský zápasník Lius, ktorý bol neobyčajne silný a dovedy každého porazil. Postavili vysoký most a pod ním bolo množstvo oštepov, hrotmi hore. Každý, kto z mosta spadol, sa nabodol na hroty a v mukách umieral. Mnoho ľudí muselo s Liom bojovať, zvlášť kresťania. V meste žil aj jeden kresťanský mladík – Nestor, ktorý sa rozhodol, že bude s Liom bojovať.

Pred zápasom zašiel za Demetrom, aby poprosil o požehnanie a modlitbu, aby mohol zvíťaziť nad tým nemilosrdným zápasníkom. Sv. Demeter ho požehnal znakom kríža a povedal mu: *„Nad Liom vyhráš, no zomrieš aj ty,*

lebo budeš mučený za Krista.“ Nestor sa pred zápasom prežehnal znamením kríža, nahlas zvolal: „*Demeterov Bože, pomôž mi!*“ a začal zápašiť. Aj keď bol menšej postavy, zhodil Lia z mosta na kópie. Cisár sa nahneval a dal Nestora zavrieť. Keď sa dozvedel, že mladík sa bol pred zápasom poradiť s Demetrom, dal Demetra vo väzení prebodnúť kopijami a Nestora sťať mečom.

Stalo sa to v roku 306. V noci prišli kresťania, tajne vzali telo a pochovali ho. Po skončení prenasledovania nad hrobom postavili chrám, v ktorom sa udialo množstvo zázrakov.

Úctu sv. Demetra priniesli na naše územie slovanskí apoštoli Cyril a Metod. Prispela k tomu skutočnosť, že telo sv.

Demetra ostalo neporušené a vytekalo z neho voňavé myro. Základom jeho úcty sa stalo aj množstvo zázrakov a vypočutých prosieb.

Cirkev si od prvopočiatkov vysoko cení svedectvo mučeníkov. Ich svedectvo ani po niekoľkých storočiach nič nestratilo na hodnote ich aktuálnosti, ktorú treba vždy skonzkretizovať v každom čase.

Cirkev poukazuje na hrdinskú vieru a čnosti veľkomučeníka Demetra. Predstavuje ho ako chrabrého Kristovho vojaka a vyznávača, ako divotvorcu, ktorý lieči choroby duše a tela a pomáha v každej potrebe.

Sv. Demeter je uctievaný ako patrón vojakov.

Nemáme Boha - choroba

(príbeh pre potešenie duše)

Poľský básnik a dramatik Leopold Staff (1878-1957) píše o tom, ako cestou života kráčajú ľudia veľmi chudobní, smutní, v starom odeve. Na pleciah každý z nich nesie lopatu.

Básnik sa ich pýta: „*Kam idete, ľudia?*“

Oni odpovedajú: „*Ideme na Božie pole kopať hrob, aby sme v ňom pochovali svoje starosti, svoje utrpenie, pretože sme ľudia veľmi chorí a lekármi vlastného utrpenia. Lekármi, ktorí sa*

volajú hrobári. Vyliečime sa vrstvou zeme, lebo to je náš liek.“

A básnik sa ďalej pýta: „*Ako sa volá vaša choroba?*“

„*Nemáme Boha, nemáme Boha*“, odpovedajú.

Človek bez Božej pomoci sa nezaobíde. Bez nej mravne upadá, vrhá sa do záhuby. Vo svojej túžbe po sebestačnosti chce sa vyliečiť sám, ale miesto lekárom sa stáva hrobárom sám seba.

Liturgický program

Liturgický program po 21. nedeli po Päťdesiatnici

od 23.10. do 29.10. 2023

Pondelok 23.10.	Sv. apoštol Jakub, podľa tela Pánov brat	06:30 sv. lit. (csl.) * <i>Stanislav, Martina, Tomáš</i> 18:00 sv. lit. (slov.) 1. † <i>Mária, František</i> 2. † <i>Andrej, Anna, Michal, Anna, Michal, Anna</i>
Utorok 24.10.	Sv. mučeník Aretas a spoločníci	06:30 sv. lit. (csl.) † <i>Ján, Anna, Michal, Anna</i> 18:00 sv. lit. (slov.) 1. † <i>Ivan</i> 2. † <i>Štefan, Mária, Eliáš, Andrej...</i>
Streda 25.10.	Sv. muč. Marcián a Martyrios	06:30 sv. lit. (csl.) † <i>Pavol, Helena (panychída)</i> 18:00 sv. lit. (slov.) † <i>Helena, Ján, Mária, Ján</i>
Štvrtok 26.10.	Sv. veľkomyčenie Demeter Myromvoný	07:30 sv. lit. (csl.) * <i>Miriama</i> 18:00 sv. lit. (slov.) 1. * <i>Andrej</i> 2. * <i>Slavomíra</i>
Piatok 27.10.	Sv. muč. Nestor zdžanlivosť od mäsa	06:30 sv. lit. (csl.) † <i>Mária a ostatní z rod.</i> 18:00 sv. lit. (slov.) 1. † <i>Ján, Mária, Vladimír</i> 2. † <i>Ján, Mária, Andrej, Anna</i>
Sobota 28.10.	Sv. muč. Terencius a Neonilla	07:00 sv. lit. (csl.) † <i>Juraj</i> 18:00 sv. lit. (slov.) † <i>Mária, Juraj, Anna, Michal</i>
Nedeľa 29.10.	22. nedeľa po Päťdesiatnici Sv. prep. mučenica Anastázia hl. 5	07:30 sv. lit. (slov.) * <i>Simonka, Lenka, Martin</i> 09:00 sv. lit. (csl.) * <i>za farnosť</i> 11:00 sv. lit. (slov.) * <i>Mária s rod.</i> 17:15 Večiereň 18:00 sv. lit. (slov.) * <i>Zoja s rod.</i>

Liturgický program

Liturgický program po 22. nedeli po Päťdesiatnici od 30.10. do 05.11. 2023

Pondelok 30.10.	Sv. muč. Zenóbios a jeho sestra Zenóbia	06:30 sv. lit. (csl.) † Michal
		18:00 sv. lit. (slov.) 1. † Jozef (panychída) 2. † Michal, Anna, Jozef
Utorok 31.10.	Sv. hieromučeník Teodor Romža, mukačevský biskup	06:30 sv. lit. (csl.) † Michal, Anna, Peter...
		18:00 sv. lit. (slov.) † zrod. Lipčákovej, Fedorkovej...
Streda 01.11.	Svätí divotvorcovia a nezištníci Kozma a Damián	07:30 sv. lit. (csl.) † z farnosti (hramoty)
		18:00 sv. lit. (slov.) † z farnosti (hramoty)
Štvrtok 02.11.	Svätí mučeníci Akindyn, Pegasios, Aftonios, Elpidéfor a Anempodist	06:30 sv. lit. (csl.) † z farnosti (panychída)
		18:00 sv. lit. (slov.) † z farnosti (panychída)
Piatok 03.11.	Svätí mučeníci biskup Akepsimas, presbyter Jozef a diakon Aitalas zdžanlivosť od mäsa	06:30 sv. lit. (csl.) * SSR a NSI
		18:00 sv. lit. (slov.) * SSR a NSI
Sobota 04.11.	Prep. otec Joannikios Veľký	07:00 sv. lit. (csl.) † z ruž. spoločenstva
		18:00 sv. lit. (slov.) * Lubica
Nedeľa 05.11.	Sv. mučeníci Galaktión a Epistéma hl. 4 Zbierka: Pomoc po zemetrasení	07:30 sv. lit. (slov.) * Miroslav, Miloslava, Michaela, Lenka, Mária
		09:00 sv. lit. (csl.) * za farnosť
		11:00 sv. lit. (slov.) * Ivana
		17:15 Večiereň
		18:00 sv. lit. (slov.) * Oľga s rod.

Predobrazy Panny Márie v Starom zákone

(Starý zákon ako zdroj výrazov pre Bohorodičku)

Čo je biblický predobraz? Je to skutočná osoba, miesto, vec alebo udalosť v Starom zákone, ktorá naznačuje niečo väčšie v Novom zákone. Vychádza sa z princípu, ktorý vyslovil svätý Augustín (354 – 430): *„Nový zákon je v Starom ukrytý a Starý zákon je v Novom odhalený.“*

Nová Eva

Prvým starozákonným predobrazom Panny Márie je tzv. „protoevanjelium“ v Knihe Genezis: *„Nepriateľstvo ustanovujem medzi tebou a ženou, medzi tvojím potomstvom a jej potomstvom, ono ti rozšliape hlavu a ty mu zraníš päť.“* (Gn 3, 15)

Ide o duchovný zmysel Svätého písma, v ktorom sa žena chápe ako predobraz Izraela, Márie a Cirkvi. Prví kresťania pokladali Máriu a Ježiša za nové Božie stvorenie. Svätý Pavol hovorí o Adamovi ako o predobraze Ježiša Krista (porov. Rim 5, 14) a o Božom Synovi ako o novom Adamovi alebo taktiež poslednom Adamovi (porov. 1 Kor 15, 21 - 22. 45 - 49). Na svadbe v Káne Galilejskej Pán Ježiš neoslovil Máriu „matka“ ani „Mária“, ale „žena“. Druhé miesto, keď ju v Jánovom evanjeliu Ježiš takto oslovil, je na kríži, keď ju dal za matku milovanému

učeníkovi Jánovi (porov. Jn 19, 26). „Žena“ je meno, ktoré Adam dáva Eve (Gn 2, 23).

Pán Ježiš teda oslovuje Máriu ako Evu nového Adama, čím svadobná hostina v Káne Galilejskej nadobúda nový význam. Ako sa prvá žena Eva v Knihe Genezis (3, 20) nazýva „*matkou všetkých žijúcich*“, tak je Mária matkou všetkých, ktorí majú nový život v krste.

Archa zmluvy

Druhým dôležitým starozákonným predobrazom je archa zmluvy, ktorá bola uložená v jeruzalemskom chráme. Archu posväcovala zmluva, ktorá sa v nej nachádzala. Vnútri pozlátenej nádoby bolo Desatoro, Božie slovo napísané Božím prstom; manna, zázračný chlieb, ktorý zosiela Boh, aby nasýtil svoj ľud na púšti; a kňazská palica Árona, symbol kňazského úradu.

Ak sa v prvej arche ukrývalo Božie slovo na kameni, v Máriinom tele prebývalo vtelené Božie Slovo.

Ak bol súčasťou prvej archy zázračný chlieb z neba, v Máriinom tele spočíval Chlieb života, ktorý navždy premohol smrť.

Ak sa v prvej arche nachádzala zdedená palica dávneho kňaza, v Máriinom tele prebývala božská osoba večného kňaza Ježiša Krista.

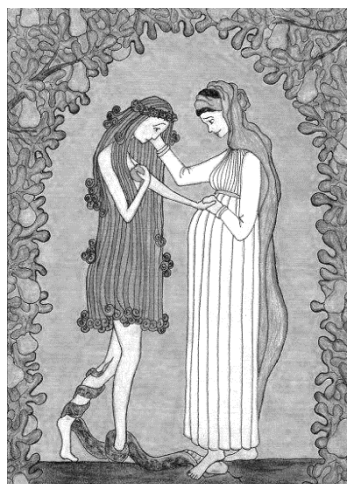
Lukášovo evanjelium ide citlivo ruka v ruke s kľúčovými textami Starého zákona. Jedným z prvých príkladov jeho rozprávania je príbeh o tom, ako Mária navštívila Alžbetu. Lukášov jazyk akoby kopíroval opis Dávidových ciest v Druhej knihe Samuelovej, keď priniesol archu zmluvy do Jeruzalema. Príbeh sa začína tým, ako Dávid „vstal a odišiel“. (2 Sam 6, 2)

Lukášovo rozprávanie o návšteve u Alžbety sa začína podobne. Mária sa „vydala na cestu a ponáhľala sa“ (Lk 1, 39). Obaja na ceste došli do hornatého judejského kraja. Dávid svoju nehodnosť vyznáva slovami: „Ako príde Pánova archa ku mne?“ (2 Sam 6, 9), ktoré ako ozvenu opakuje Alžbeta, keď k nej prichádza Mária: „Čím som si zaslúžila, že matka môjho Pána prichádza ku mne?“ (Lk 1, 43)

Všimnime si, že veta je takmer navlas rovnaká, len slovo „archa“ je nahradené slovom „matka“.

Ďalej sa dočítame, že Dávid „tancoval“ od radosti, že je pri Pánovej arche (2 Sam 6, 14. 16).

Podobné vyjadrenie nachádzame v zmienke, ako sa pohlo dieťa v Alžbetinom lone, keď k nej prišla Mária (Lk 1, 44). Napokon archa zostala v hornatom kraji tri mesiace (2 Sam 6, 11), t.j. presne ten istý čas, aký Mária strávila u Alžbety (Lk 1, 56).

Rodička vládca

Aj v prípade tohto predobrazu ide o starozákonné proroctvo. Pochádza z Knihy proroka Micheáša: „A ty, Betlehem, Efrata, primalý si medzi tisícami Júdu; z teba mi vyjde ten, čo má vládnuť v Izraeli a jeho pôvod je odpradávná, odo dní večnosti. Preto ich vydá až do času keď rodička porodí, a zvyšok jeho bratov sa vráti k synom Izraela.“ (Mich 5, 2 – 3)

Tento úryvok je nám známy z novozákonného príbehu o mudroch z východu, ktorí sa prišli pokloniť novonarodenému židovskému kráľovi. Evanjelista Matúš uvádza, že veľkňazi a zákonníci práve z Micheášovho proroctva odpovedali Herodesovi na otázku o mieste narodenia Mesiáša.

Proroctvo je v druhom verši dôležité

aj vo vzťahu k jeho matke, avšak je už menej známe, lebo evanjelista uviedol len prvý verš o mieste narodenia. Micheáš v ňom hovorí o rodičke, ktorá porodí vládca v Izraeli, ktorého pôvod je odpradávná.

Už cirkevní otcovia vysvetľovali tieto Micheášove slová tak, že nehovorí len o ľudskom, ale o večnom Božom pôvode predpovedaného Mesiáša.

Ide tak o predobraz Panny Márie, ktorá sa stane matkou večného Božieho Syna.